

ИЗМЕНА ОДЛУКЕ О ВРШЕЊУ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Економске и имовинске прилике родитеља не могу бити одлучујући елемент за оцену суда о томе који ће родитељ вршити самостално родитељско право.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Зајечару П2 194/18 од 18.09.2018. године мал. М.Н, рођена 08.09.2016. године, поверена је на самостално вршење родитељског права мајци С.Б, обавезан је отац, И.Н, да доприноси њеном издржавању са по 4.000,00 динара месечно и уређен је начин одржавања личних односа између мал. детета и оца, тако што ће мал. дете боравити неизменично код једног, па код другог родитеља по месец дана, и то почев од 01.10.2018. године. Тужена је адекватно обављала дужност родитеља и контакти детета са оцем су функционисали све до пре осам месеци када јој мал. дете није предато, након истека времена које је провело код тужиоца. Тужена поседује све родитељске капацитете и подобност за несметано вршење родитељске дужности и у периоду док је дете боравило код ње адекватно је задовољавала све његове потребе, а препознаје и улогу оца у његовом одрастању. Тужена живи у заједничком домаћинству са ванбрачним супругом који је остварио пензију у износу од 60.000,00 динара, као и приходе од сезонских послова – пољопривреде (8 хектара обрадиве површине и 20 хектара под шумом и ливадама), а из ванбрачне заједнице родила је још једно дете. Домаћинство је удаљено од центра села око 4 км, поседује путничко возило и сви ресурси од продавнице, школе са предшколском установом, амбулантом, апотека и близина града су овој породици доступни, а све то произлази из извештаја Центра за социјални рад у Бору.

Према извештају Центра за социјални рад у З, постојећа одлука о начину одржавања личних односа између оца и мал. М. је поштована неколико месеци, да би затим отац задржао мал. дете код себе, од када родитељи и немају комуникацију. Тужилац живи у породичном домаћинству са својим дедом и бабом. Стручни тим Центра је истакао да у разговору са тужиоцем углавном одговоре добијају од његовог деде, а не од њега као оца детета, или отац даје површне одговоре, које допуњује деда. Читаво функционисање тужиоца, као оца, је детерминисано ставовима, одлукама и подршком прадеде и прабабе мал. М, при чему је отац пасиван и нема капацитета да организује самостални живот без бабе и деде. У кућној посети која је обављена у очевој породици мал. М. је затечена у неадекватним условима, сама у необезбеђеном дворишту, неадекватно обучена временским приликама и потребама хигијене и упућена је само на прабабу која има 81. годину, пошто се прадеда и отац по цео дан баве пољопривредним пословима. Након примедби од стране Центра за социјални рад, околности у односу на старање о мал. М. су побољшане.

Решењем Основног суда у Зајечару И.бр. 25/20 од 30.09.2020. године, наложено је тужиоцу, као извршном дужнику да мал. М. преда мајци, а ова одлука је донета између осталог и на основу вештачења од стране судског вештака, клиничког психолога – психотерапеута, у коме је констатовано да је отац високо мотивисан за вршење родитељског права, али је особа лимитираних интелектуалних капацитета и ресурса личности, па као такав у одређеним ситуацијама и сам захтева помоћ других – деде по оцу. У предмету Основног суда у Зајечару К 36/20 вођен је кривични поступак против тужиоца због постојања основане сумње да је извршио кривично дело одузимање мал. лица из члана 191. став 1. КЗ.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су оценили да нису испуњени услови за измену одлуке о вршењу родитељског права, јер се нису измениле околности које су постојале у време доношења претходне одлуке о самосталном вршењу родитељског права тужене, због чега нема ни услова за измену одлуке о издржавању, а све у смислу чл. 77, 61, 160. и 162. Породичног закона.

Према оцени Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право доносећи побијану одлуку, за коју су дали довољно разлога, који у свему прихвата и Врховни касациони суд.

Чланом 266. став 1. Породичног закона прописано је да је у спору за заштиту детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Супротно наводима ревизије, нижестепени судови су, на основу мишљења органа старатељства, узимајући у обзир све елементе за процену најбољег интереса детета (узраст и пол детета, зрелост, васпитање, потребе детета у вези са становањем, исхраном, одевањем, здравственом бригом те способност родитеља да задовољи утврђене потребе детета), правилно оценили да је у најбољем интересу малолетног детета парничних странака да мајка и даље врши самостално родитељско право, при чему је указано и на право малолетног детета да одржава личне контакте са оцем и његовом родбином, што препознаје и тужена, као мајка. С тим у вези, разлози због којих тужилац тражи измену одлуке о вршењу самосталног родитељског права и указивање на вештачење од стране судског вештака, клиничког психолога – психотерапеута у извршном поступку, нису такве природе да би довеле до измене одлуке о самосталном вршењу родитељског права, а што је потврђено усаглашеним мишљењима органа старатељства које је суд прибавио и ценио применом члана 270. Породичног закона. И у мишљењу вештака из извршног поступка је наведено да је тужилац, иако високо мотивисан за вршење родитељског права, особа лимитираних интелектуалних капацитета и ресурса личности, те у одређеним ситуацијама и сам захтева помоћ других. Поред тога, из целокупног утврђеног чињеничног стања произлази да би мал. М, узраста четири године, била упућена на прабабу, која има преко 80 година, која и по оцени Врховног касационог суда, не може на адекватан начин да задовољи све потребе малолетног детета, па је правилна оцена нижестепених судова да је у најбољем интересу мал. детета (који је одлучујући фактор за одлучивање суда о начину остваривања права која детету припадају), да тужена и даље самостално врши родитељско право.

Економске и имовинске прилике тужене, које су лошије у односу на тужиоца, не могу бити одлучујући елемент за оцену суда о томе који ће родитељ вршити самостално родитељско право, с обзиром на већ поменути принцип најбољег интереса детета, који је прокламован у Конвенцији о правима детета и Породичном закону а који представља правни стандард, а процена тог интереса је извршена на правилан начин од стране нижестепених судова.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе изјављене ревизије којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.“

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 1740/2021 од 21.4.2021, утврђена на седници Грађанског одељења од 7.12.2021. године)